

Motion till riksdagen 2017/18:4120

av Olof Lavesson m.fl. (M, C, KD)

med anledning av prop. 2017/18:164 En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår förslaget till övergripande mål för de kommunala kulturskolorna.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturskolorna ska fortsätta att vara en frivillig kommunal verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en alternativ placering av ett kulturskolecentrum och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett fördjupat samarbete mellan de kommunala kulturskolorna och övriga aktörer och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Alla barns och ungas rätt till kultur är viktig. De kommunala kulturskolorna ger tiotusentals barn och ungdomar möjlighet att uttrycka, utforska och formulera egna tankar, ord och känslor. Alliansregeringens reform Skapande skola, det civila samhällets alla aktörer, folkbildningen och privata företag skapar en gemensam plattform för arbetet för att nå alla barn och ungdomar med kultur.

Konsten och kulturen utgör ett fundament i vår demokrati och vårt öppna samhälle. Det är den som ifrågasätter, skildrar och utforskar vilka vi är som människor. Den testar gränser, spräcker tabun och garanterar därigenom våra grundläggande friheter. Genom att den vänder blicken mot oss själva tvingar den oss att fundera över vilka vi är och vad som format oss. Det gör också kulturen mer angelägen än någonsin i en tid som i allt större utsträckning har kommit att präglas av utanförskap och motsättningar mellan människor.

Den kommunala kulturskolans identitet

De kommunala kulturskolorna erbjuder barn och ungdomar en verksamhet som är bred, tillgänglig, av hög kvalitet och därför viktig för tusentals barn och ungdomar. Skolornas verksamheter ser olika ut över landet beroende på hur kommunerna ser ut avseende storlek, skattesats, geografiskt läge och lokala förutsättningar. Kulturskolans decentralisering är också dess styrka. Staten bör stödja denna mångfald men samtidigt understryka att detta är en verksamhet som kommunerna har det yttersta ansvaret för.

Regeringen har under det sista året satsat på att, via riktade statsbidrag, motivera kommunerna att sänka sina avgifter. Detta har visat sig vara ett kostsamt och ineffektivt sätt att göra kulturskolorna mer tillgängliga och riskerar långsiktigt att skapa ett system där stat och kommuner får ett gemensamt ansvar för kulturskolornas verksamheter. Regeringen har insett satsningens brister. Detta är ett uppvaknande som Alliansen ser som positivt.

Nej till statliga mål för en frivillig kommunal verksamhet

Den kommunala kulturskolan är en frivillig kommunal uppgift. De svenska kommunerna är olika och har valt olika lösningar för sina kulturskolor. Olikheterna är i grunden en rikedom och inte problem. Vi anser att dagens modell, där kommunala kulturskolor är kommunernas frivilliga ansvar, ogravrat ska finnas kvar. Regeringen föreslår i propositionen inte något förstatligande av de kommunala kulturskolorna men väl ett statligt mål och fyra undermål för verksamheten, kopplat till de riktade statsbidragen. Detta är i grunden motsägelsefullt och riskerar att långsiktigt öka den statliga styrningen av kulturskolornas verksamhet.

Ett statligt mål är alltid per definition styrande, så även riktade statsbidrag. Regeringens förslag till mål flyttar makt över kulturskolornas verksamhet från kommunerna till Stockholm. Ett stort antal remissinstanser har uttryckt oro för ökad detaljstyrning av verksamheten. Vi delar denna oro och yrkar avslag på det föreslagna övergripande målet och de tillhörande fyra undermålen.

Kulturskolan ger både bredd och spets

Kulturskolornas verksamhet lägger grunden för både spets och bredd. Förklaringen till det s.k. svenska musikundret finns till stor del i kulturskolornas verksamhet.

Möjligheten att ta del av kultur under sin uppväxt, att uttrycka sig på en scen eller att kunna spela ett instrument, har öppnat möjligheter för generationer svenskar. Dessa färdigheter ger i många fall möjlighet till livslång glädje, trygghet och tröst.

Regeringen slår i propositionen fast att de inte anser att ”den kommunala kulturskolans främsta syfte är att utbilda framtida professionella konstnärer, dansare och musiker”. Detta antyder att det skulle finnas ett motsatsförhållande mellan spets och bredd. Vi anser att detta är fel. Spets och bredd är varandras förutsättning, två sidor av samma mynt i utformningen av en modern kulturpolitik för barn och ungdomar. Detta stycke borde ha strukits då det riskerar att skapa ett motsatsförhållande mellan spets och bredd.

Överväg alternativ avseende nationellt kulturskolecentrum

Vi anser att staten ska erbjuda stöd och forskning till kommunerna kring hur man breddar och fördjupar kulturskolornas verksamheter. Vi ställer oss bakom idén om ett nationellt kulturskolecentrum med uppdrag att sprida forskning och stötta kommunerna i deras utbildnings- och utvecklingsbehov. Det nationella kulturskolecentrumet föreslås förläggas under Statens kulturråd. Vi ser dock inte att detta med säkerhet är den optimala placeringen. Kulturskolerådet, som är en politiskt obunden samverkansorganisation på kommunal nivå, gör redan i dag delvis det som föreslås. Då kulturskolecentrum ska hjälpa och stödja kommunerna i deras arbete att erbjuda undervisning med utgångspunkt i lokal förankring, bör Kulturskolerådet övervägas som alternativ placering.

Tillgänglig, bred och jämlik kultur för alla barn och unga

Regeringen beskriver i propositionen hinder för en tillgänglig och jämlik kulturskola. Faktorer som tas upp är socioekonomisk och kulturell bakgrund, olika funktionsnedsättningar samt geografisk bostadsort. Vi delar regeringens syn i denna del.

För att kunna möta dessa utmaningar bör alla goda krafter samverka. Ett exempel är att många barn och ungdomar, en majoritet flickor, deltar i privata gyms och dansstudios undervisning. Kyrkornas körer och folkbildningens kurser i dans och teater och undervisning i att spela musikinstrument är andra exempel. Dessa kompletterar den kommunala kulturskolans verksamhet och erbjuder fler barn och ungdomar det som regeringen kallar för ”ett brett och angeläget utbud av kulturella och konstnärliga uttryck”. Detta är grundanslaget för en modern kulturskolepolitik. Regeringen borde, mot denna bakgrund, på ett tydligt sätt ha landat i en analys som inkluderar alla dessa delar.

De kommunala kulturskolornas samverkan med övriga aktörer

Vi ser positivt på att regeringen lyfter fram samverkan mellan kulturskolan och andra aktörer. I propositionstexten beskrivs detta primärt som samverkan mellan olika kommuners kommunala kulturskolor. I en mening nämns ”andra aktörer” som tänkbara för samarbete. Det är oklart vad regeringen avser.

Vi menar att regeringen borde ha varit mycket tydligare i denna del. Ett samarbete får inte begränsas till samarbete mellan kommuner. De kommunala kulturskolorna bör självklart samverka med varandra, men också med olika projekt inom ramen för exempelvis Skapande skola och El Sistema. Det civila samhällets alla aktörer, där inte minst kyrkorna och samfundens stora musikutbud ingår, nämns inte i propositionen, inte heller folkbildningen och privata företag. Alla dessa tillsammans lägger en gemensam grund för arbetet för att nå alla barn och ungdomar med kultur.

Kultursamverkansmodellens roll för de kommunala kulturskolorna

Kultursamverkansmodellen skapades av alliansregeringen 2011 för att ge ett ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Tidigare har staten avgjort vilka regionala kulturinstitutioner som är berättigade till statligt stöd. Alliansen menar att det

inom ramen för samverkansstödet finns möjlighet att ytterligare lyfta alla barns och ungas rätt till kultur. Regeringen konstaterar i propositionen att staten inte ska öronmärka pengar för kulturskolorna inom ramen för kultursamverkansmodellen. Vi delar regeringens analys i denna del. Vi menar dock att alternativen inte står mellan att öronmärka pengar eller helt bortse från kultursamverkansmodellens möjligheter. Regeringens syfte med propositionen är att erbjuda alla barn och ungdomar ett brett och jämlikt utbud av kultur med hög kvalitet. Kultursamverkansmodellen erbjuder ytterligare en arena där staten och kommunerna kan samverka för att uppnå detta syfte. Kring detta borde det ha funnits ett större resonemang i propositionen.

Vikten av att lyfta goda exempel

Erfarenheten från flera kommuner visar att fler aktörer inom den kommunala kulturskolans verksamhet kortar köer, ökar kvaliteten och ger mer inflytande till föräldrar och barn. Exempelvis har modellen med en kultur- eller fritidspeng inneburit att fler barn och ungdomar getts möjlighet till kulturutövande. Projekt som exempelvis El Sistema har bidragit positivt i arbetet med att bredda verksamheter.

Propositionen saknar ett djupare resonemang kring vikten av att lyfta goda exempel både avseende modell och pedagogik. Vi betraktar detta som en brist. Att lyfta goda exempel, oavsett huvudman, är ett uppdrag för ett framtida kulturskolecentrum. Detta kommer långsiktigt att hjälpa kommunerna i deras arbete för att stärka kulturskolornas arbete.

Olof Lavesson (M)

Per Lodenius (C)

Roland Utbult (KD)